

אי התייצבות למתן עדות - סנקציות ועונשים

הרשעתו או זיכוי של נאשם מתאפשרים לא אחת על סמך העדויות בעניינו. העדויות הן יסוד חשוב בבניית תיק תביעה או הגנה, וקריטיות עבור ההליך המשפטי התקין. אמנם, ישנם מצבים בהם עדים מהססים או אף לא מוכנים לעלות לדוכן העדים ולהעיד, לא פעם מתוך פחד מצד הנאשם או מקורביו. או לחלופין מתוך חשש שהעדויות תציג את העד עצמו באור רע, או אף תוביל לנקיטת הליך פלילי גם כנגדו. מהן ההשלכות של אי התייצבות לעדות בבית המשפט? האם החוק מחייב אדם שהיה עד לביצוע עבירה פלילית להתייצב בבית המשפט למתן עדות? כיצד לפעול אם קיים חשש אמיתי להעיד נגד נאשם? עו"ד אסף דוק מסביר.

מה דינו של אדם שלא מתייצב למתן עדות בבית המשפט?

סירוב מסירת עדות בבית משפט הינה עבירה פלילית לפי סעיף 241 לחוק העונשין ויכולה לגרום עונש של עד שנתיים מאסר בפועל.

כמו כן, אי התייצבות למתן עדות בבית המשפט עשויה להוות עבירה של **ביזיון בית משפט**. לפי סעיף 5 לפקודת ביזיון בית משפט, עד המסרב להיחקר על פי החוק או להשיב על שאלות שהוצעו לפניו כחוק ללא הסבר המצדיק זאת, בית המשפט רשאי להטיל עליו **עונש מאסר שלא יעלה על חודש אחד**. אומנם אם הסכים להיחקר ולהשיב על שאלות לפני סיום המשפט, הדבר יבטל. זאת ועוד, לפי סעיף 6 לפקודת ביזיון בית משפט, כאשר אדם או גוף מסרב לציית לצו של בית המשפט, המצווה לעשות מעשה או האוסר לעשות מעשה, רשאי בית המשפט להטיל עליו **קנס או מאסר**, לשם אכיפת הצו.

בנוסף לכך, לפי סעיף 73 לחוק בתי המשפט, אדם שהוזמן לתת עדות ולא התייצב, או לחלופין נצטווה להמציא מסמך ולא עשה זאת, בית המשפט או הרשם, רשאים לצוות להביאו לפני בית המשפט.

עם זאת, יש לציין כי עונש המאסר המקסימלי לא יושת מיד. בית המשפט עלול לנקוט בשורת סנקציות, הולכות ומחמירות, שמטרתן להביא את העד אל דוכן העדים. הסנקציות יחלו בקנס, ימשכו למאסר, ולבסוף לצו הבאה, במסגרתו העד ימצא את עצמו מובא לבית המשפט בליווי שוטרים, על מנת שימסור את עדותו.

עד ש "לא זוכר" את שאירע

עד שמפחד מהנאשם או הנאשמים, והגיע ביוזמתו או מתוקף צו הבאה, למסור עדות בבית המשפט, עלול לנקוט בטקטיקה של "שכחה". קרי, הוא עלול להצהיר שהוא "לא זוכר" מה הוא ראה או שמע, ובכך להרוויח לכאורה את חסדיהם של הנאשמים. אמנם הדבר לא כל כך פשוט. שכן, בדרך כלל העדות בבית המשפט היא עדות המבוססת על הודאה שניתנה במשטרה בזמן חקירה. אמנם זה נכון, שלא אחת, העדות שניתנה בחקירה, נמסרה לפני מספר שנים, ולכן אין זה בלתי מתקבל על הדעת שהעד לא יזכור פרטים מסוימים מהאירוע שהיה עד לו, ועליו העיד במשטרה. במקרה כזה, התובע "ירענן את זכרונו", על ידי כך שיקריא בפניו את הודאתו במשטרה. במצב כזה, העד ידחק לפינה. מה יעשה, האם יאמר שההודאה לא הייתה נכונה?

אם ייעשה כן, עשוי הוא להיות מואשם בשיבוש מהלכי משפט לפי סעיף 144 לחוק העונשין, בגינה נקבע עד 3 שנות מאסר או במתן עדות שקר לפי סעיף 237(א) לחוק בגינה נקבעו בין 7-9 שנות מאסר, או אפילו בעבירה של מסירת ידיעה כוזבת למשטרה בהתאם לסעיף 243 לחוק בגינה נקבעו בין 3-5 שנות מאסר. יחד עם זאת, גם במידה והעד יאמר בבית המשפט שהודעתו במשטרה לא

הייתה נכונה, התובע יוכל להכריז עליו כעד עוין, ואז יוכל להקשות עליו, ולהפעיל נגדו סוג של "חקירה נגדית"; לתחקר ולשאול אותו שאלות ממוקדות וקשות יותר.

לסיכומו של עניין, שאדם נתן עדות במשטרה, אין להימנע מלהציגה על דוכן העדים בבית המשפט, במידה ויערך משפט במסגרת אותו תיק. כל ניסיון להתחמק, לדחות, או להימנע ממתן עדות בבית המשפט, רק יגרור סנקציות כואבות כלפי העד, שלבסוף כך או אחרת יאלץ למסור את עדותו אל מול הנאשם או הנאשמים בבית המשפט, כך או אחרת.

כיצד ניתן לגרום לבית המשפט להתחשב בעד מפוחד?

במידה וזומנת להעיד בבית המשפט, עליך ליצור קשר עם עורך דין פלילי באופן מיידי. עורך דין פלילי, יוכל לקשר בינך ובין התובע בתיק, ולהביע בפניו את חששותיך מפני הנאשם. התובעים בדרך כלל מתחשבים ומבינים לפחדו של העד, ואין להם אינטרס שעד בתיק שלהם יפגע. עורך הדין מטעמך יוכל לחשוב על פתרון יצירתי של מציאת תחלופה למתן עדות. קיימות מספר חלופות: הגעה להסדר טיעון, ויתור על העדות בבית המשפט ובמקומה הגשת ההודאה שנמסרה במשטרה, או אולי אף ויתור על מסירת העדות בכלל. הכל תלוי בנסיבות המקרה.

במידה ואתה זקוק לייעוץ או ייצוג משפטי מקצועי בנושא, פנה ללא דיחוי להתייעצות עימנו בטלפון **052-6885006** או השאר פרטים ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.